

foto Renske Schulting

Harvesterchauffeur: meer machinist dan bosmens

Aha leuk! dachten we: eens meelopen met de opleiding tot harvesterchauffeur. Maar helaas, de Flora en Faunawet met de gedragscode zitten ons in de weg. Want tijdens het broedseizoen zijn in Nederland weinig harvesters aan het werk. De bedrijven die de machines wel inzetten, wijken uit naar België en Duitsland, waar de regelgeving minder streng is. Het wordt dus een gesprek binnen, een leerzaam gesprek.

— Pieter Schmidt en Renske Schulting (redactie)

> ER RIJDEN 35 TOT 40 HARVESTERS rond in Nederland, zo schat onze gesprekspartner Gert Hop. Hij runt samen met zijn neef Geert Boeve het bedrijf Boeve & Hop Groep te Uddel. Ze hebben dit bedrijf in 1998 van hun ouders overgenomen. En hebben met succes schaalvergroting gezocht in uitbreiding in de houtketen: exploitatie, oogst, transport en zagerij. Waarbij Boeve de zagerij runt en Hop het rondhout, exploitatie, oogst en transport. We praten over het exploitatiedeel en met name de harvester: Hoe word je opgeleid tot harvestermachinist?

Fingerspitzengefühl

In een arbeidzaam leven van traditioneel 40 jaar, ontstaat er met 40 harvesters ongeveer één vacature voor een harvestermachinist per jaar. Onvoldoende voor een specifieke opleiding. Een bedrijf moet dat dus zelf doen. Maar hoe doe je dat? Het begint, zegt Hop, bij de selectie van het nieuwe personeelslid. Dat doet Hop zelf waarbij hij niet echt naar de diploma's kijkt. Hij zoekt naar een harde werker met technische achtergrond en als het kan met verstand van hout. Hij zoekt daarbij dus niet iemand met een bosbouwkundige opleiding. Hij zoekt een machinist, met gevoel voor motoren en pk's, handig in reparaties en vooral met *Fingerspitzengefühl*. Iemand die de harvesterkop precies en met zelfvertrouwen kan laten bewegen en die dingen doen die de machinist wil. Dit leer je niet op school, dit leer je door veel ervaring op te doen in de praktijk. En als Hop naar een schoolopleiding kijkt dan is het de SOMA, of aldus Hop: 'de machinistenopleiding in Harderwijk'. Hier worden machinisten voor grond-, water- en wegenbouw en hijskranen opgeleid.

Interne opleiding

Maar, werpen wij tegen, uw personeel zal toch ook de vragen van de langslappende recreant moeten kunnen beantwoorden, en de veller bepaalt mede de toekomst van het bos. Daarvoor heb je toch bosbouwkundige kennis nodig? Deels klopt dat, zegt Hop. De boseigenaren hebben een visie op het bos en zij laten vellen met een bepaald doel. En dat heeft consequenties voor de handelingen van de harvestermachinist. Sommige boseigenaren blessen en vellen bijvoorbeeld niet zozeer vanwege de houtoogst maar om het achterblijvende bos 'mooier' te maken. Voor zo iemand is het belangrijk om de natuurlijke verjonging of het aanwezige loofhout te sparen. Hop vertaalt de visie van de eigenaar daarom in de vorm van instructies voor de machinist.

Hop ziet dit als een interne opleiding: nuttig en nodig. Deze bos-, hout- en sortimentkennis is naar zijn idee beter aan te leren aan iemand met een goed gevoel voor machines dan machinegevoel aanleren aan iemand met groene

foto Renske Schulting

vingers. Het maken van de juiste sortimenten (stamstukken met een bepaalde diameter, lengte en kwaliteit zoals rechtheid) in het bos is erg belangrijk. Volgens Hop zijn er vier tot zes sortimenten per boomsoort. Het ene sortiment kan meer waard zijn dan het andere en dat hangt ook af van de vraag, de afstand naar de fabriek en dergelijke. Dit wordt regelmatig gecommuniceerd met de machinisten. Hop ervaart ook dat, wanneer hij zijn medewerker een of twee keer wat heeft verteld over de wensen van een boscigenaar of beheerder, hij een volgende keer met minder woorden uit kan.

Bosbouwscholen

Hop ziet weinig bos- of natuurcursussen aangeboden die interessant zijn voor zijn personeel. Ja, een paar jaar geleden de cursus Flora- en Faunawet. Dat heeft hij zijn mensen wel laten volgen, zoals ook cursussen veiligheid, zuinig rijden etc. Hij ziet het als een uitdaging voor de bosbouwsector om wel met interessante cur-

sussen te komen. Hij werkt weinig samen met de bosbouwscholen, een enkele keer besteedt hij de velling van een stuk bos aan een school uit. Stagiaires passen niet in zijn klein bedrijf, hoogstens bij de twee motorzagers die hij tot voor kort in dienst had. Hij heeft evenveel harvesters en uitrijders als machinisten en dan is een stagiaire niet handig.

Toolboxmeetings

Aan de muur hangen certificaten: FSC, PEFC, VCA (Veiligheid Checklist Aannemer) en Erbo-erkend. Ook de medewerkers hebben verschillende persoonlijke certificaten, die mee gaan wanneer zij vertrekken. Eens in de circa tien jaar moet het VCA worden geactualiseerd (het bedrijf moet dat elke drie jaar en daarnaast leggen ze het bedrijf een permanente scholing op. Hop doet dat via toolboxmeetings: eens in de maand komen alle medewerkers bij elkaar en wordt een bepaald onderwerp besproken. De onderwerpen komen uit de dagelijkse praktijk. Als voorbeeld noemt Hop de twee keer dat zijn bedrijf over de gedragscode in conflict is gekomen met de rechter. In beide gevallen is Hop in hoger beroep vrijgesproken, maar hij heeft er veel van geleerd en dat heeft hij overgebracht aan het personeel. Deze toolboxmeetings worden genotuleerd voor de bedrijfsadministratie, maar - zo blijkt na doorvragen - die komen niet voor in de portfolio (zie voor uitleg van het portfolio het artikel 'Aantoonbare persoonlijke

ontwikkeling in een portfolio' op pagina 12 van de individuele medewerker terecht. Belangrijker dan deze toolboxmeetings vindt Hop de wekelijkse vrijdagse werkbespreking aan het einde van de dag. Onder genot van een drankje worden daar met alle medewerkers samen de positieve en negatieve voorvallen van de afgesproken week besproken. Hop heeft het gevoel dat zijn personeel, en hij zelf, hier veel leren en dat later in de praktijk ook wordt toegepast. Dat merkt hij bij de regelmatige veldbezoeken van hem en van zijn uitvoerder.

Omscholing

Is omscholing van zijn personeel bijvoorbeeld halverwege hun carrière een item voor Hop? Nee. Bij vellers met de motorzaag, ja daar wordt op een gegeven moment het werk fysiek te zwaar. Bij zijn machinisten is het zware fysieke werk overgenomen door steeds slimmere en betere machines. Zij zitten in een geklimatiseerde, draaibare cabine, met altijd het zicht direct en recht op de harvesterkop. Volgens hem houden de machinisten het wel veertig jaar uit in deze functie.

Tenslotte nemen we een foto van Gert Hop voor een stilstaande harvester. Hij zelf kan deze machine van € 450.000 niet berijden, dus een joyride is ons niet gegund.... <

redactie@vakbladnbl.nl

Gert Hop

foto Renske Schulting